

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 520/2023-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 4380/2, Bratislava-Ružinov, proti postupu Okresného súdu Bratislava III (teraz Mestský súd Bratislava IV) v konaní vedenom pod sp. zn. 14C/98/2011 (teraz B3-14C/98/2011) a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3Co/3/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 27. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (teraz Mestský súd Bratislava IV) (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14C/98/2011 (teraz B3-14C/98/2011) (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3Co/3/2021 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“). Navrhuje v napadnutom konaní krajskému súdu prikázať konať bez zbytočných prietahov a voči okresnému súdu a krajskému súdu sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 18 500 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o neprimeranej a ústavnoprávne nekonformnej dĺžke napadnutého konania okresného súdu a napadnutého konania krajského súdu. Od podania žaloby uplynulo 11 rokov, počas ktorých nebolo meritórne rozhodnuté, z toho 9 rokov napadnuté konanie prebiehalo na okresnom súde a 2 roky na krajskom súde. V konaní vo veci

samej má sťažovateľka procesné postavenie žalobkyne domáhajúcej sa zaplata 111 306 eur voči žalovaným z titulu uplatnenia nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a nezákonnými rozhodnutiami v trestnom konaní.

3. Sťažovateľka opísala priebeh konania z hľadiska chronológie jednotlivých úkonov súdu. Uplatnila nárok na zaplata žalobou 1. júla 2011. Súd vyzval žalovaných na vyjadrenie k žalobe 14. júla 2011, žalovaní sa k žalobe vyjadrili 24. októbra 2010 a 23. novembra 2011. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 15. apríla 2014. Ďalšie pojednávanie prebehlo 10. júna 2014, ktoré bolo odročené na neurčito. Do konania bola pribratá znalkyňa z odboru psychiatrie 24. júla 2014, ktorá 27. októbra 2014 predložila súdu znalecký posudok. Znalecký posudok bol účastníkom konania zaslaný 28. októbra 2014. Okresný súd na pojednávaní 14. apríla 2015 rozhodol o zastavení konania. Proti uzneseniu o zastavení konania sťažovateľka podala odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol tak, že zrušil uznesenie krajského súdu o zastavení konania. Po zrušení a vrátení veci na ďalšie konanie sa uskutočnilo 4. októbra 2016 pojednávanie. Okresný súd určil ďalšie dva termíny pojednávania (9. február 2017 a 29. máj 2018), ktoré boli odročené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne. Okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom č. k. 14C/98/2011-351 z 1. júna 2020 tak, že žalobu žalobkyne zamietol. Žalobkyňa podala proti rozsudku okresného súdu 8. júla 2020 odvolanie, ku ktorému sa vyjadril žalovaný 2. novembra 2020. Vyjadrenie žalovaného bolo sťažovateľke zaslané 26. novembra 2020. Spis bol predložený krajskému súdu 18. januára 2021. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo o odvolaní sťažovateľky rozhodnuté.

4. Ďalej sťažovateľka uviedla, že ústavný súd, posudzujúc priet'ahy v napadnutom konaní nálezom č. k. I. ÚS 278/2020-35 z 28. júla 2020 (ďalej aj „nález“), konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3 500 eur a prikázal okresnému súdu vo veci konať bez priet'ahov. Nález nadobudol právoplatnosť 20. augusta 2020.

5. Ústavný súd overením stavu napadnutého konania krajského súdu zistil, že krajský súd vo veci rozhodol uznesením z 29. septembra 2022 (dva dni po podaní ústavnej sťažnosti, pozn.).

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka namieta v postupe okresného súdu a krajského súdu najmä nečinnosť a poukazuje na skutočnosť, že konanie (od podania žaloby do podania ústavnej sťažnosti, pozn.) trvá viac ako 11 rokov bez toho, aby bolo konanie právoplatne skončené. Poukazuje na dlhoročné odstupy medzi jednotlivými úkonmi súdu a dodáva, že odvolacie konanie trvá viac ako 2 roky. Upozorňuje ústavný súd na to, že okresný súd ani po rozhodnutí ústavného súdu nezačal konať bez priet'ahov, pretože predloženie odvolania sťažovateľky na rozhodnutie trvalo 6 mesiacov.

7. Sťažovateľka konštatuje, že predmet konania nie je mimoriadne zložitý, nevyžaduje si rozsiahle dokazovanie. Dodáva, že odvolacie konanie si nevyžaduje ani dokazovanie, ani pojednávanie, a preto nie je dôvod na to, aby trvalo 2 roky. Zároveň dôvodí aj jej vyšším vekom, ktorý v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) predstavuje okolnosť odôvodňujúcu mimoriadnu rýchlosť konania.

8. Sťažovateľka požaduje priznanie finančného zadosťučinenia s odôvodnením, že samotné konštatovanie prietáhov v konaní nie je postačujúce. Pri ustálení výšky finančného zadosťučinenia odkazuje na celkovú dĺžku konania, nečinnosť súdu po predchádzajúcom rozhodnutí ústavného súdu, jej vek, jej správanie a predmet konania, pričom za každý rok trvania konania požaduje 2 000 eur, odpočítajúc pritom už ústavným súdom priznané zadosťučinenie vo výške 3 500 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namiatané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva pre prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach, a to primárne v dôsledku nečinnosti a nesústreďeného postupu.

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Ústavný súd poznamenáva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje judikatúru a vychádza z judikatúry ESLP k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno namiatané porušenie označených práv (t. j. podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018).

12. Niet pochyb o tom, že konanie o žalobe sťažovateľky trvalo neprimeranú dobu, avšak ťažiskovo boli prietahy spôsobené postupom okresného súdu pred podaním odvolania. Ústavný súd túto skutočnosť zohľadnil v náleze č. k. I. ÚS 278/2020-35 z 28. júla 2020, ktorým prikázal okresnému súdu konať a sťažovateľke priznal za spôsobené prietahy finančné zadosťučinenie. Vzhľadom na existujúci nález je úlohou ústavného súdu posudzovať prietahy vzniknuté v období po právoplatnosti nálezu a vzhľadom na časovú súvislosť s priebehom napadnutého konania okresného súdu a napadnutého konania krajského súdu *de facto* po podaní odvolania. Nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 20. augusta 2020.

13. Napokon ústavný súd reaguje aj na požiadavku sťažovateľky zohľadniť celkovú dĺžku napadnutého konania a túto zohľadniť na účely výpočtu finančného zadosťučinenia. Ústavný súd rešpektuje judikatúru ESLP, musí však poznamenať, že v uvedenom náhlade na subjekt porušovateľa práv sťažovateľky je medzi subjektom, ktorý je porušovateľom v konaní pred ESLP, a porušovateľom v konaní pred ústavným súdom zásadný rozdiel. Ústavný súd totiž v tomto type konania nekoná proti Slovenskej republike, ale proti konkrétnemu porušovateľovi práv (IV. ÚS 517/2021).

14. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti smerujúcej proti zbytočným priet'ahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby ten orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 517/2021).

15. Ak v čase, keď bola ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť v zásade odmieta ako zjavne neopodstatnenú. Tento právny názor ústavného súdu akceptuje vo svojej judikatúre aj ESLP (pozri napr. rozhodnutie vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16970/05). V súvislosti s uvedeným právnym názorom ústavný súd zdôrazňuje, že jedným z pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo, a preto ak je zrejmé, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už k priet'ahom v konaní nemôže dochádzať, je daný dôvod na odmietnutie takejto sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť (III. ÚS 497/2022).

16. Ak sťažovateľom označený porušovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti vo veci sťažovateľa už rozhodol, nemohol byť v čase podania sťažnosti porušovateľom práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov za predpokladu, že sa mu vec súdom vyššej inštancie nevrátila na ďalšie konanie (IV. ÚS 517/2021, I. ÚS 208/2023). V čase podania ústavnej sťažnosti (27. septembra 2022, pozn.) k priet'ahom spôsobovaným okresným súdom dochádzať nemohlo, pretože konanie pred okresným súdom bolo skončené. Okresný súd nemal k dispozícii žiaden právny nástroj, ktorým by vedel priebeh konania či jeho dĺžku akokoľvek ovplyvniť.

17. S poukazom na uvedené preto ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v jeho napadnutom konaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

18. Ústavný súd zároveň poukazuje aj na judikatúru súvisiacu s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, v ktorej opakovane konštatuje, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

19. Ústavný súd dáva do pozornosti aj rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch

rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok ESLP z 15. 10. 1999, č. 26614/95, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, č. 32967/96, body 64, 65 a 66).

20. Posudzujúc aktuálnu dĺžku odvolacieho konania, ústavný súd konštatuje, že nečinnosť krajského súdu v odvolacom konaní sama osebe nedosahuje ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by si vyžadovala prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a vyslovenie porušenia označených práv. Od predloženia veci krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 18. januára 2021 do podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu 27. septembra 2022 ubehlo obdobie jedného roka a ôsmich mesiacov, počas ktorého krajský súd o odvolaní nerozhodol. Krajský súd vo veci koná ako odvolací súd a jeho úlohou je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia v senáte (III. ÚS 106/2018). Dĺžka namietaného odvolacieho konania nie je nezlučiteľná so základnými právami sťažovateľky, ktorých porušenie namieta. Ústavný súd vyhodnotil postup krajského súdu iba ako ojedinelý prieťah, ktorý nedosahuje takú intenzitu, že by bolo možné dospieť k záveru o zbytočných prieťahoch v postupe krajského súdu a o porušení označeného základného práva sťažovateľky.

21. Vo vzťahu k postupu krajského súdu ústavný súd poznamenáva, že je potrebné brať na zreteľ aj čas nevyhnutný na štúdium spisového materiálu zabezpečeného prvoinštančným súdom, ako aj skutočnosť, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je prípustný riadny opravný prostriedok a odvolací súd vec právoplatne uzatvára (II. ÚS 62/2022).

22. Ústavný súd prihliadol aj na časové súvislosti vyhlásenia rozhodnutia krajského súdu 29. septembra 2022 a podania ústavnej sťažnosti dva dni pred vyhlásením rozhodnutia. Zároveň možno odôvodnene predpokladať, že v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľka mala vedomosť o plánovanom vyhlásení rozhodnutia, napriek tomu v krátkej dobe pred jeho vyhlásením ústavnú sťažnosť podala.

23. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd aj vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v jeho napadnutom konaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Nad rámec veci ústavný súd pripomína, že pri hodnotení toho, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ESLP posudzuje dĺžku konania ako celok bez ohľadu na jednotlivé fázy konania (pozri napr. rozsudky ESLP vo veciach Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016). Treba však podotknúť, že ESLP vo svojom rozhodovaní koná proti Slovenskej republike ako porušovateľovi práv a z toho dôvodu posudzovaná dĺžka konania ako celok je relevantná. Pri posudzovaní veci ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy ústavný súd koná proti konkrétnemu porušovateľovi práv sťažovateľa v čase podania ústavnej sťažnosti. Ak sťažovateľom označený porušovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti vo veci sťažovateľa už rozhodol, nemohol byť v čase podania sťažnosti porušovateľom práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov za predpokladu, že sa mu vec súdom vyššej inštancie nevrátila na ďalšie konanie. Sťažovateľ mal dostatočný časový priestor

napadnúť ústavnou sťažnosťou porušenie svojich práv v čase, keď porušovateľ mal dispozíciu s vecou, a nie až *ex post*, keď už dĺžku konania (vzhľadom na skončenie veci u neho) nemohol porušovateľ nijako ovplyvniť (napr. vec bola zaslaná odvolaciemu súdu na konanie o odvolaní). Ústavný súd rešpektuje judikatúru ESLP, musí však poznamenať, že v uvedenom náhlade na subjekt porušovateľa práv sťažovateľa je medzi subjektom, ktorý je porušovateľom v konaní pred ESLP, a porušovateľom v konaní pred ústavným súdom zásadný rozdiel. Ústavný súd totiž v tomto type konania nekoná proti Slovenskej republike, ale proti konkrétnemu porušovateľovi práv (v tomto prípade okresnému súdu). Ak účelom ústavnej sťažnosti je zjednanie nápravy smerujúcej k ukončeniu (prieťahovej) veci v primeranej lehote, a tým k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, nemožno na výsledok nahliadať len cez prizmu primeraného finančného zadostučinenia, ktoré by nemalo byť ponímané ako výsledok a cieľ tohto konania, ale ako dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Ústavný súd však pri konkrétnych okolnostiach úplne nevyklučuje aj spočítavanie dĺžky konania (IV. ÚS 517/2021), v tomto konkrétnom prípade však o taký prípad nejde.

25. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite.

26. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov prechádza od 1. júna 2023 výkon súdnictva v ostatných veciach (teda okrem trestnoprávných, rodinnoprávných a obchodnoprávných vecí) z Okresného súdu Bratislava III na Mestský súd Bratislava IV.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu